РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на правосъдието

КОНСУЛТАЦИОНЕН ДОКУМЕНТ

ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ОТНЕМАНЕ НА ИМУЩЕСТВО

30 октомври 2026 г.

1. ОСНОВНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНСУЛТАЦИЯТА	
1.1.	**Въведение:** Министърът на правосъдието организира обществена консултация по реда на глава втора, раздел V от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието, във връзка с предстоящото въвеждане в националното законодателство на Директива (ЕС) 2024/1260 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 година относно възстановяването и конфискацията на активи (ОВ, L от 2 май 2024 г.) (Директива (ЕС) 2024/1260).
1.2.	**Цели на консултацията:** Чрез обществената консултация се канят всички заинтересовани страни да предоставят отговори и коментари във връзка с въвеждането в националното право на изискванията на Директива (ЕС) 2024/1260, която установява минимални правила относно проследяването и установяването, обезпечаването, конфискацията и управлението на имущество, както и свързаните с тях гаранции. Основна цел на консултацията е на възможно най-ранната фаза от цикъла по формулиране на политики и разработване на мерки за регулиране да се получи обратна връзка и да се съберат достатъчно данни, информация, предложения и становища от заинтересованите страни относно начините за въвеждане на изискванията на директивата и относно очакваните въздействия от регулаторната намеса. Специфичните цели на консултацията са тя да послужи като информационен канал за: **I. Получаване на мнения и становища от заинтересованите страни относно:** 1. необходимостта и обхвата на регулаторната намеса с оглед на задължението за транспониране на директивата в определения срок; 2. възможните подходи за въвеждане на отделните изисквания на директивата в националното право; 3. гаранциите за правата на засегнатите лица, на добросъвестните трети лица и на пострадалите от престъпления; 4. институционалната рамка за осъществяване на функциите по проследяване, установяване, обезпечаване и отнемане на имущество в производства по наказателни дела и функции по управление на обезпеченото и отнето имущество. **II. Проучване на очакванията относно потенциалните въздействия от регулаторната**

	намеса.
1.3.	**Консултационен процес:** Обществената консултация се открива за срок от 30 октомври 2026 г. до 13 ноември 2026 г. Срокът за обществената консултация се определя на 14 дни на основание чл. 26, ал. 4, изречение второ от Закона за нормативните актове. Определянето на срока в предвидения от закона минимум е обусловено от срока за въвеждане на Директива (ЕС) 2024/1260, който изтича на 23 ноември 2026 г. Задължението за транспониране произтича от правото на Европейския съюз и обвързва държавата, а неизпълнението му поражда риск от процедура по чл. 258 от Договора за функционирането на Европейския съюз, с възможни финансови санкции, и накърнява репутацията на страната при оценката на поетите ангажименти в областта на противодействието на организираната престъпност и на изпирането на пари. Съкращаването на срока е необходимо и с оглед на обществените отношения, които предстои да бъдат уредени. Материята засяга проследяването и установяването, обезпечаването, отнемането и управлението на имущество, свързано с престъпна или друга противоправна дейност, поради което своевременното създаване на уредбата е в значим обществен интерес. Въвеждането на директивата преминава през поредица от задължителни етапи. Определянето на срока осигурява баланс между обществения интерес и възможността на заинтересованите страни да участват, която е гарантирана и в хода на последващите етапи от изработването на законопроекта. Настоящата консултация е част от работата по изготвяне на цялостна предварителна оценка на въздействието. Консултацията не замества обществените консултации по реда на чл. 26 от Закона за нормативните актове, съгласно който в процеса по изработване на проект на нормативен акт се провеждат обществени консултации с гражданите и юридическите лица. Консултационният документ ще бъде публикуван на Портала за обществени консултации и на интернет страницата на Министерството на правосъдието за периода на консултацията. Участието или неучастието в настоящата консултация не ограничава възможността на заинтересованите лица за участие в задължителните обществени консултации преди внасяне на законопроекта в Министерския съвет. Всички заинтересовани страни ще могат да направят коментари и предложения чрез Портала за обществени консултации. След приключването на обществената консултация всички предложения се обобщават в

	публична справка за отразяване на приносите и се отразяват в доклада с оценката на въздействието. Отговорите, за които е посочено да бъдат третирани като „анонимни”, ще бъдат публикувани без личните данни. Отговорите, за които изрично е посочено да не се публикуват, няма да бъдат публикувани. ..
1.4.	**Относими документи и нормативни актове:** • Директива (ЕС) 2024/1260 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 г. относно възстановяването и конфискацията на активи; • Регламент (ЕС) 2018/1805 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. относно взаимното признаване на актове за обезпечаване и конфискация (ОВ L, 303/1 от 28 ноември 2018 г.); • Допълнителен протокол към Конвенцията на Съвета на Европа относно изпиране, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпление и относно финансирането на тероризма, приет на 15 май 2026 г.; • практиката на Съда на Европейския съюз и на Европейския съд по правата на човека в областта на обезпечаването и отнемането на имущество; • приложимите международни стандарти в областта на възстановяването на активи и на противодействието на изпирането на пари, включително стандартите на Специалната група за финансови действия (FATF).

2. ОПИСАНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

2.1. Контекст

Лишаването на извършителите на престъпления от средствата, облагите и имуществото, придобити чрез престъпна дейност, е сред най-ефективните инструменти за противодействие на тежката и организираната престъпност. Основният мотив за престъпленията с икономическа насоченост е финансовата изгода, а възможността придобитото да бъде запазено и реинвестирано позволява на престъпните структури да продължават дейността си и да проникват в законната икономика.

На равнището на Европейския съюз тази материя беше уредена в няколко отделни акта - Директива 2014/42/ЕС, Рамково решение 2005/212/ПВР и Решение 2007/845/ПВР. Извършената

оценка на тяхното прилагане установи, че съществуващата уредба не е постигнала напълно целите на политиката за борба с организираната престъпност чрез отнемане на нейните печалби.
За да се преодолеят тези недостатъци, беше приета Директива (ЕС) 2024/1260, която консолидира и актуализира правната рамка на Съюза в тази област, като заменя посочените актове.
Опитът от въвеждането на предходната уредба показва, че транспонирането на изискванията в тази област е свързано със съществени предизвикателства, произтичащи от съотношението между мерките за отнемане на имущество в наказателното производство и другите производства с имуществени последици, както и от изискванията, които практиката на Съда на Европейския съюз и на Европейския съд по правата на човека поставя към уредбата. Отчитането на натрупания опит е от значение, за да бъде въвеждането на новата директива осъществено по начин, който осигурява както ефективност на мерките, така и защита на основните права.

2.2. Срок за въвеждане

Съгласно директивата държавите членки следва да въведат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за съобразяване с нея, в срок до 23 ноември 2026 г. Предвидени са и срокове за приемане на национална стратегия за възстановяване на активи и за уведомяване на Европейската комисия за определените компетентни органи, а именно до 24 май 2027 г.
Наред с Директива (ЕС) 2024/1260, на 15 май 2026 г. Комитетът на министрите на Съвета на Европа прие Допълнителен протокол към Конвенцията на Съвета на Европа относно изпиране, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпление и относно финансирането на тероризма. Протоколът съдържа уредба в областта на възстановяването на активи, която кореспондира с уредбата на равнище Европейски съюз и е съобразена с актуализираните международни стандарти. Поради това е целесъобразно съдържащите се в него изисквания да бъдат съобразени на национално равнище едновременно с въвеждането на директивата.

2.3. Основни изисквания на директивата

Директивата установява минимални правила в няколко основни области:

Проследяване и установяване на имущество. Държавите членки следва да осигурят бързо проследяване и установяване на средствата, облагите и имуществото, които могат да станат обект на обезпечаване или отнемане. В тази насока се предвижда определяне на компетентен орган за възстановяване на активи, който разполага с достъп до необходимите регистри и бази данни и с

възможност за бърз обмен на информация с компетентните органи на другите държави членки, включително в кратки срокове при спешни случаи.

Обезпечаване. Следва да бъде осигурена възможност за своевременно обезпечаване на имущество с оглед на евентуалното му последващо отнемане, включително чрез незабавни действия при риск от изчезване на имуществото, при спазване на съответните гаранции и на съдебен контрол.

Отнемане. Директивата предвижда правила относно отнемането на облагите от престъпление, отнемането по еквивалентна стойност, отнемането от трети лица при определени условия, отнемането в случаите, когато не може да бъде постановена осъдителна присъда поради изрично предвидени обстоятелства (болест, укриване, смърт на дееца, изтекла давност), както и отнемането на имущество, придобито чрез престъпна дейност.

Управление на имуществото. Следва да бъде осигурено ефективно управление на обезпеченото и отнетото имущество с оглед на запазване на неговата стойност, включително чрез определяне на компетентен орган за управление на активи.

Гаранции за засегнатите лица. Директивата поставя засилени изисквания за защита на основните права, в това число уведомяване на засегнатите лица, право на достъп до адвокат, право на ефективни правни средства за защита, защита на правата на добросъвестните трети лица и на пострадалите от престъпления, както и зачитане на презумпцията за невиновност.

Стратегическа рамка и сътрудничество. Предвиждат се национална стратегия за възстановяване на активи, събиране на статистически данни и засилено сътрудничество между компетентните органи на национално равнище, с органите и агенциите на Съюза и с трети държави.

2.4. Необходимост от консултация

Въвеждането на тези изисквания налага преглед на действащата национална уредба и преценка на подходящите начини за привеждането ѝ в съответствие с директивата. Доколкото материята засяга основни права и значими обществени интереси, е от съществено значение на възможно най-ранен етап да бъдат изслушани становищата на заинтересованите страни относно начините за въвеждане на изискванията на директивата, относно гаранциите за засегнатите лица и относно институционалната рамка.

Поради това с настоящата консултация се канят всички заинтересовани страни да представят своите мнения, предложения и становища по поставените въпроси.

3. ВЪПРОСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Предложения и коментари по основните направления, посочени в документа и отразени във въпросника, който е неразделна част от този документ.

4. ДОКУМЕНТИ, СЪПЪТСТВАЩИ КОНСУЛТАЦИЯТА

1. Въпросник относно оценката на въздействието на проект на Закон за възстановяване и отнемане на имущество;

2. Проект на структура на Закон за възстановяване и отнемане на имущество;

3. Консултационен документ (настоящия).